

פסח (7)

שבת הגדול

שבת שלפני פסח קורין אותו שבת הגדול מפני הנס שנעשה בו, שבשנה שיצאו ישראל ממצרים חל עשרה בניסן ביום שבת, ולקחו כל אחד מישראל שיה לפסחו וקשרוהו לכרעי המיטה, והיו שיניהם של המצריים קהות על ששוחטים את אלהיהם ואין הם רשאים לומר דבר. ויש להבין, במה הנס גדול יותר כשהוא התרחש בשבת, והרי אילו חל העשירי בניסן ביום חול גם כן היה מתרחש אותו הנס? ברם, ידוע שהמכות לא היו שולטות בשבת. העשירי בניסן חל בידוק בעת ששררה מכת החושך במצרים. הרי אילו היה זה בחול, לא היו המצריים יכולים לראות את בני ישראל כשדהם שוחטים השה וממילא לא היה הנס מתרחש. עכשיו שהיה זה בשבת, שאז לא שלטה מכת החושך, יכלו המצריים לראות הכל ובכל זאת נאלצו לשתוק, וזה היה הנס.

"הגדה של פסח, מעינה של תורה"

כל חמירא: 'חמץ' ו'מחמצת'

הארי ז"ל אומר שישנם שני ביטויים לחמץ: 'חמץ' ו'מחמצת'. כמו כן ישנם שני ביטויים לשאור: 'שאור' ו'משארת' (מלשון הפסוק **"ומשארתם צרורות בשמלותם"** (שמות יב. לד)). חמץ הוא לשון זכר ומחמצת לשון נקבה, שאור הוא לשון זכר ומשארת היא לשון נקבה. ההבדל בין חמץ לשאור ידוע: חמץ אינו מחמיץ אחרים, משא"כ שאור שהוא מחמיץ את העיסה כולה, אך יש להתבונן ולהבין מהו הענין של זכר ונקבה. הענין יתבאר על פי ההבדל שבין מזכר לנקבה. זכר הוא הפועל והבונה, זכר הוא העובד, או שהוא יוצר דברי חולין ע"י עבודתו, או שהוא להבדיל לומד תורה ובונה עולמות רוחניים. לעומת זאת האשה אינה צריכה לפעול, די לה במה שהוא "קשורה" לבעלה והוא מעניק לה את הכל, הן בעסקי החולין שלו והן להבדיל בלימוד התורה שלו.

לפי זה נוכל להבין את דבר הארי ז"ל שבחמץ ובשאור יש זכר ונקבה. ישנו חמץ זכר כאשר החמץ פוגע ב"עבודת" האדם ומחמיצה, אך יש גם חמץ נקבה כאשר החמץ ב"קשר" שיש לאדם עם בורא העולם ומחמיצו. כשאדם פועל דברים שליליים בעולם הזה הרי זה חמץ זכר, לעומת זאת כשאין האדם פועל דברים שליליים אלא ע"י דברים מסויימים הוא פוגע ב'קשר' שלו עם הבורא עולם, זהו חמץ נקבה. לדוגמא: כשאדם לומד תורה זה נקרא 'זכר', כי הוא יוצר ובונה, ומאידך אם, חלילה, הוא פוגע בתורתו, גם זהו 'חמץ' זכר. לעומת זאת תפילה היא בגדר נקבה, כאן הוא מתקשר אל בורא עולם. כשאדם פוגע בתפילתו זוהי 'מחמצת'. גם בשאור

השכר הגדול בהכנות לפסח

"רבי חנניה בן עקשיא אומר, רצה הקב"ה לזכות את ישראל, לפיכך הרבה להם תורה ומצוות". תמהו רבים, המבקש לזכות את חבירו, כלום יטיל עליו יותר ויותר חובות? אלא ביאר הגאון רבי יוסף משאש זצ"ל מתלמסאן על פי משל: אחד מגדולי הסוחרים העשירים, נקלע לכפר נידח בדרך מסעו. ראה את דלותו של הכפר וביקש לנהוג ברוחב לב, פנה אל הראשון שנקרה בדרכו, הושיט לו מטבע זהב ואמר: מבקש אני אכסניה לסעודה וללינה. מוכן אני לשלם חמשה דינרי זבה לכל פרט מן הסעודה. אמר האיש: המתן מעט, ואחפש לך אכסניה. דפק על פתחי הבתים, ונענה בשלילה. כולם חשבו שבא להתלוצץ וכי מי ישלם דינר זהב עבור סעודה? לא כל שכן חמשה דינרים ועוד כל פרט ופרט? אך בהגיעו לבקתה בקצה הכפר, חשב בעל הבקתה, להפסיד לא יפסיד, אף אם מעט ישלם, וענה לאיש: הנה ביתי לפניו. שב השליח וסיפר לעשיר כי מצא אכסניה, והעני טרח להכין את בקתתו. הגיע העשיר, ובעודו פורק את חפציו, מיהר העני לקנות מצרכי מזון, ערך את השולחן והציע המיטה. וכן בבוקר הכין סעודה מכובדת. בהגיע שעת הפרידה, אמר לו האורח, שהותי ערבה לי. ועתה, הגש לי רשימה של כל פריטי הסעודה. עמד העני וערך רשימה: לחם וחמאה, ירקות וביצה, דג ופשטידה... אמר האורח: לא כך. במקום ירקות, כתוב: מלפפון, בצל. במקום פשטידה, כתוב: תפוחי אדמה, קמח וכו'. וכן על זה הדרך. ועוד הוסף את כלי הסעודה המפה והמזלג, הסכין והכף... והרשימה הוכפלה ושילשה. וכך היה, על כל דבר שילם לו חמישה דינרי זהב, והעני הפך לגביר העיירה.

כן הוא בענייננו, **"רצה הקב"ה לזכות את בני ישראל, לפיכך הרבה להם תורה ומצוות"**, והרבה ה' לשלם שכר על כל פרט שבכל מצוה ומצוה, על כל מעשה ותנועה, כסבור האדם שעל תפילה בבוקר מקבלים שכר תפילה בלבד? אין הדבר כן! מקבלים שכר על כל פסיעה ופסיעה לבית הכנסת, עבור כל פסוק וכל מילה, עבור כל אמץ וכל ברכה, על כל כריעה ועל כל השתחויה, על כל נשיקה לתפילין, לציצית ולספר תורה ועל כל קימה והדור פני זקן וחכם, והשכר על כל פרט, לא ימדד ולא יספר מרוב. לא יאומן כי יסופר. היש זכות גדולה מזו? כן הוא השכר לעבודתינו לפני פסח, אל לו לאדם להתאנח בטרדות הרבות, אלא ישמח שמחה רבה כאשר שכר רב ממתין לו בעולם שכולו טוב על כל פרט ופרט שעושה, ועל כל מאמץ הקטן ביותר.

"הגדה של פסח, אוצרות התורה"

ישנו לשון זכר ולשון נקבה. כשאדם נמצא בבית הכנסת ומפריע לאחרים ללמוד או להתפלל, הרי הוא בגדר 'שאור' זכר, כי הוא מחמיץ את אחרים, הוא מפריע לאחרים לעשות את עבודת ה' שלהם, אך אם ח"ו הוא מחנך את בניו לנתק את ה'קשר' עם בורא עולם, הרי הוא מחמיץ את האחרים ע"י פגיע ב'קשר' שלהם עם בורא עולם, זוהי 'משארת', נקבה.

"הגדה של פסח, תפארת שמשון" מאת הרב פינקוס זצ"ל

ביעור היצר הרע

איסור חמץ שונה הוא מכל איסורי התורה, שאסור אפילו בכל שהוא והטעם לזה כי רמז הוא ליצר הרע שאסור אפילו בכל שהוא, דאם נותנים לו מדרך כף רגל אחת מכרסם כל חלקה טובה. משל נפלא אמרו חכמי המוסר: פעם רדף זאב אחד שה והשיגו. דרסו וביקש לנעוץ בו את שיניו. לפתע בא אריה וסלקו, החרים את השה לסעודה. התמרמר הזאב: הרי זוהי גזילה! ענה הארי אני הוא מלך החיות, ומלך נוטל חלק בראש! טען הזאב: מלך במשפט יעמיד ארץ! רק בצדק נוטל המלך? הארי ענה: מלך פורץ לו גדר, ואין מוחין בידו! עבר שם השועל, הפיקח שבחיות. אמר הזאב: ישפוט השועל בינינו, ענה הארי: כן יהיה! הגישו לפניו טענותיהם, עיין השועל בדין, ופסק את דינו: יחלוקו. חצי לארי וחצי לזאב. הביטו בשה השמן והסכימו כי יש בו כדי שביעה לשניהם. ביקש השועל מאזניים, ואחל לשסע את השה לשניים. חלק אחד שם בכף הימנית, ואת השני בכף המשאלית, הכריע הנתח הימני את הכף. נגס בו השועל מעט להשוות את המשקל. אך נוכח לראות כי הנגיסה היתה גדולה מידי, והכף השמאלית הכבידה. נפנה אליה השועל, ונגס ממנה חתיכה. עכשיו ירדה הכף הימנית והוא מיהר לחסר ממנה מעט, ומיד פנה אל השמלית כדי לאזנה. כך דילג מכף לכף, נגס מעט פה ומעט שם, כדי שהותיר בשר כזית ועצם כעדשה. כך דרכו של היצר הרע, כאשר נותנים לו פתחון פה, נוגס עד שלא משאיר מאומה. **"הגדה של פסח, אוצרות התורה"**

מים שלנו

מים שלנו שואבים ביום שלושה עשר, כדי שבשאיבת המים למצות מצוה יתעוררו שלוש עשרה מידות של חסד ורחמים. גם אהבה עולה למנין שלושה עשרה, לעורר בשמים אהבה לבני ישראל. לפיכך היו בני פפוניא סוברים שעליהם ללוש את המצות במימיו של מנהיגם שהרי מנהיג ישראל ממשיך תמיד חסדים על ישראל, ממילא יפעלו גם מימיו אותה הפעולה שכן "המים כרגלי הבעלים". **"הגדה של פסח, מעינה של תורה"**

הלכה: קריאת פרשת הנשיאים בתחילת חודש ניסן.
כתב מ"ב (ס' תכ"ס סק"ח): וטוב לקרות בניסן בכל יום הנשיא שלו וביום י"ג פרשת בהעלותך עד כן עשה את המנורה. כתב הפסקי תשובות (אות ז'): ונהגו צדיקי

הדורות מתלמידי הבעל שם טוב לקרות את פרשת הנשיאים בכל יום מתוך ספר תורה ולא חששו משום טלטול ס"ת שלא לצורך, שכן מצינו מהרדב"ז והארי ז"ל שהיו מעבירין הפרשה שנים מקרא וחד תרגום מתוך ס"ת, ויש שכתבו שאין לקרות מתוך ס"ת אלא מתוך חומש, כי יש איסור לקרות בס"ת בלי ברכה.

ספר "פסקי תשובות" חלק ה'

פתגם: כשאתה בירידה, תדע שדווקא עכשיו בורא עולם קרוב אליך.
רבי נחמן מברסלב

חקירה: אכילת קדשים קודם הקטרת אימורין
מצות הקטרה אוסרת את אכילת הבשר, ולכן כשאבדו האימורין ופקע מצות הקטרה, ממילא הבשר מותר, או שאיסור אכילת הקדושים נשאר עד הקטרת האימורין, שהקטרה היא המתירה לכתחילה, ורק כשאבדו האימורין התורה התירתו בדיעבד בלא הקטרתם. (חידושי ר' שמואל נדרים עמוד צז, רז).

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: אדרבה רב אברהם העשיל, רבה של אפטה, לא היתה דעתו נוחה מסיגופים וצומות. פעם אחת נזדמן לעיירה, שהכריזו בה על תענית ציבור ותפילה בשל עצירת גשמים. עד מהרה נודע בעיירה, כי הרב ובני פמלייתו יושבים ועורכים סעודה בעיצומה של התענית. באו עליהם בטרוניה: היתכן? הלא תענית ציבור היום! צריכים גשמים! אמר להם רבי אברהם העשיל: היא הנותנת! אתם צריכם גשמים כדי שיהיה לכם לחם לאכול ומים לשתות, והנה אתם יושבים בצום ומראים להקב"ה שאתם יכולים להתקיים בלי אכילה ושתיה. אדרבה אכלו ושתו והראו להקב"ה שאתם זקוקים לאכילה ושתיה, למען יתן לכם גשמי ברכה.

ספר "חד וחלק" חלק ב' (דף צז)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, אברהם בן רבקה, מאיר בן גבי זווירה, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, ששא בנימין בין קאריץ מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, שמחה ג'וזת בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלום, אלחנן בן חנה אנושקה, רבקה בת ליוה, רישירד שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמנונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, יעל רייזל בת מרטין היימה שמחה. זיווג הגון לאלודי רחל מלכה בת חשמה, הצלחה לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא לבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'ייזל לאוני. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מוזל פורטונה. שמחה בת קמיר. מיכאל צ'רלי בן ג'ולייט אסתר.

